

Магістр 2 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕВІЗІЇ
ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ
КОШТОРИСУ ДОХОДІВ
І ВИТРАТ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ**

Анотація. Обґрунтовано особливості організації ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах.

Аннотация. Обоснованы особенности организации ревизию формирования и исполнения сметы доходов и расходов в бюджетных учреждениях.

Annotation. The peculiarities of revision of formation and administration of income and expenditure estimates in the budgetary institutions are proved.

Ключові слова: кошторис бюджетної установи, ревізія, організація ревізії.

Становлення ринкових відносин в Україні зумовлює удосконалення механізмів управління бюджетними установами. Бюджетна установа, згідно з Бюджетним кодексом України [1], – це орган державної влади, орган місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, які повністю утримуються за рахунок державного бюджету чи місцевих бюджетів відповідно.

Бюджетні установи та організації забезпечують виконання покладених на державу функцій. Місією суб'єктів господарювання бюджетної сфери є задоволення соціальних, культурних та інших потреб суспільства. Діяльність цих установ фінансується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, які надаються їм безповоротно, на основі затвердженого кошторису. Виникає об'єктивна необхідність ефективного контролю за рухом бюджетних коштів та майна, придбаного за їхній рахунок, бо ці кошти не завжди використовують за призначенням. Ця проблема спонукає до визначення особливостей організації ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах.

Серед наукових досліджень вітчизняних вчених особливу увагу контролю і ревізії діяльності бюджетних установ приділяють такі науковці, як: Дікань Л. В. [2], Усач Б. Ф. [3], Бутинець Ф. Ф. [4], Білуха М. Т. [5], Бардаш С. В. [4], Малюга Н. М. [4].

Метою дослідження є обґрунтування особливостей організації ревізії

"ревізія" та обґрунтувати особливості організації ревізії формування й виконання кошторису доходів і витрат в бюджетних установах.

Аналіз літературних джерел [2; 5 – 7] дозволяє визначити поняття "кошторис бюджетної установи". Отже, кошторис бюджетної установи – це основний плановий документ, який надає повноваження бюджетній установі на отримання й здійснення витрат, визначає об'єм і напрями коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій, які визначаються на рік. Кошторис складається з двох частин: із загального фонду, який містить у собі обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподілу видатків за економічною класифікацією на виконання основних цілей бюджетної установи, наприклад, кошти від сплати податків на ввезені товари та спеціального фондів; спеціального фонду, який містить у собі обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету та розподілу видатків за економічною класифікацією для спеціальних цілей бюджетної установи, наприклад, для створення державних запасів та резервів і для реалізації пріоритетних заходів з метою виконання своїх основних функцій [6]. Крім того, загальний і спеціальний фонди кошторису складаються з дохідної та видаткової частин. Дохідна частина – це усі податкові та неподаткові або інші надходження, передбачені законодавством України, які не потрібно повертати, а видаткова частина – це кошти, які спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених законом про Державний бюджет України. Слід зауважити, що кошти на погашення основної суми боргу та надміру сплачені до бюджету кошти не входять до складу витрат.

Автор вважає, що формування та виконання кошторису доходів і витрат бюджетної установи необхідно тримати під контролем, тому що, як свідчать результати, протягом 2011 року органами Державної фінансової інспекції на 96 % перевірених об'єктів встановлено порушення, що призвели до втрат на загальну суму 5,4 млрд грн [8].

Контроль здійснюється у таких формах: державний; незалежний; контроль власника. Державний контроль здійснюється всіма суб'єктами державного управління в межах їх повноважень. Згідно з діючим законодавством [9] основними різновидами державного контролю є: державний аудит; перевірка державних закупівель; інспектування. Найбільшу увагу автор звертає на інспектування, яке полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю і проводиться у формі ревізії, яка повинна забезпечувати виявлення фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Серед науковців існує багато підходів щодо трактування поняття "ревізія", які наведені в таблиці.

Таблиця

Підходи до визначення поняття "ревізія"

Автор	Спосіб	Форма	Метод	Перевірка
Дікань Л. В. [2]	+			+
Усач Б. Ф. [3]	+	+		
Бутинець Ф. Ф. [4]	+		+	

Така невизначеність щодо визначення поняття "ревізія" призводить до певної плутанини. Тому, на думку автора, доцільно визначити ревізію як форму інспектування, яка полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності суб'єкта контролю. Мета ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах – це виявлення фактів незаконного отримання й використання бюджетних коштів [10].

Організація ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах розпочинається з вивчення об'єкта, постановки завдання: виявлення порушень щодо нецільових витрат фінансових ресурсів, щодо незаконних витрат ресурсів та щодо недостач коштів і матеріальних цінностей. Крім цього, складається програма ревізії, яка може мати такі складові: перевірка наявності затвердженого кошторису, правильності його формування; перевірка дотримання вимог чинного законодавства при його виконанні; перевірка виконання вимог чинного законодавства при виконанні бюджету за видатками; перевірка виконання чинного законодавства при виконанні бюджету за доходами; встановлення стану усунення недоліків і порушень, виявлених попередніми контрольними заходами; встановлення загального стану виконання кошторисів; перевірка видатків на капітальне будівництво, реконструкцію та ремонт; перевірка надходження та використання власних надходжень.

Організація ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах має певні особливості, які наведено на рисунку.

Особливості організації ревізії формування та виконання кошторису доходів і видатків у бюджетних установах
мета – виявлення фактів незаконного отримання та використання бюджетних коштів
завдання: перевірка наявності і правильності формування кошторису; перевірка дотримання вимог чинного законодавства при формуванні та виконанні кошторису
джерела інформації: кошторис доходів і видатків, план асигнувань, звіт про виконання кошторису та ін.

Рис. Особливості організації ревізії формування та виконання кошторису доходів і видатків у бюджетних установах

Таким чином, у ході дослідження автором визначено поняття "кошторис бюджетної установи" та наведено власне визначення поняття "ревізія", а саме: ревізія – це форма інспектування, яка полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності суб'єкта контролю. Також автором встановлено особливості організації ревізії формування та виконання кошторису доходів і витрат у бюджетних установах, які наведено на рисунку: 1) мета – виявлення фактів незаконного отримання та використання бюджетних коштів; 2) завдання: перевірка наявності і правильності формування кошторису; перевірка дотримання вимог чинного законодавства при формуванні та виконанні кошторису; 3) джерела

інформації: кошторис доходів і видатків, план асигнувань, звіт про виконання кошторису та ін.

Наук. керівн. Синюгіна Н. В.

Література: 1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua> 2. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : підручник. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 408 с. 3. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Дікань Л. В. – К. : Знання, 2007. – 263 с. 4. Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. М а л ю г а та ін. – Житомир : Ж І Т І, 2007. – 328. 5. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Дікань Л. В., Чечетова Н. Ф., Синюгіна Н. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 256 с. 6. Тютюнник П. С. Звітність бюджетних установ : конспект лекцій / П. С. Тютюнник, В. О. Андрієнко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 80 с. 7. Тютюнник П. С. Облік фінансування бюджетних установ: конспект лекцій / П. С. Тютюнник, П. О. Сахаров. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 140 с. 8. Андреев П. Звіт Голови Держфінінспекції України про результати діяльності у 2011 році / П. Андреев // Фінансовий контроль. – 2012. – № 3. – С. 4–7. 9. Про Положення про Державну фінансову інспекцію України : Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>. 10. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : конспект лекцій / Л. В. Дікань, О. Д. Свириденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 92 с. 11. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит : підручник / М. Т. Білуха, М. Г. Дмитренко, Т. В. Микитенко ; [за ред. засл. діяча науки і техн. України, д. е. н., проф. М. Т. Білухи]. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Українська академія оригінальних ідей, 2006. – 888 с.